

POSTANOWIENIE

27 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa G.K.

przeciwko „D.” spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na skutek skargi kasacyjnej "D." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z 25 września 2023 r., I AGa 353/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od skarżącego na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 września 2023 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, w następstwie apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 października 2022 r., zmienił zaskarżony wyrok i pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wydanego w postępowaniu nakazowym w sprawie X GNc 1437/19 nakazu zapłaty z dnia 4 września 2019 r., utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 lutego 2021 r. w sprawie X GC 1046/19, w części, to jest co do kwoty 67 995,38 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od

wskazanych w sentencji kwot (punkt I. podpunkt 1a) oraz co do odsetek ustawowych od kwoty 30 557,58 zł za okres od dnia 29 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty (punkt I. podpunkt 1b) i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7 417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt I podpunkt 2) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt II).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o rozwód, o separację, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania. Pojęcie „sprawy o czynsz najmu lub dzierżawy” powinno być interpretowane szeroko i obejmować zarówno sprawy o ustalenie stosunku prawnego lub prawa czy sprawy o ukształtowanie, jeśli przedmiotem ustalenia bądź ukształtowania dokonywanego orzeczeniem sądu ma być czynsz najmu. Sprawą o czynsz jest zatem sprawa, która dotyczy obowiązku płacenia czynszu, jego rodzaju, wysokości, sposobu płacenia oraz istnienia zobowiązania z tego tytułu, bez względu na sposób obrony pozwanego, a więc także taka, w której kwestionuje on swoją legitymację bierną, czy legitymację czynną powoda jak również istnienie zobowiązania z tytułu czynszu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2015 r., II CSK 14/15, niepubl.). Sprawą o czynsz najmu jest także sprawa o odsetki za opóźnienie w świadczeniu czynszu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2002 r., III CKN 549/01, niepubl.) oraz sprawa o zapłatę czynszu najmu, w której pozwany zgłosił zarzut potrącenia wzajemnej wierzytelności odszkodowawczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2001 r., II CZ 147/00, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że przewidziane w art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej odnosi się - niezależnie od rodzaju powództwa - do wszystkich kategorii spraw wymienionych w tym przepisie i w konsekwencji przyjęto na gruncie spraw o alimenty, że sprawą o alimenty jest każda sprawa dotycząca alimentów, a więc również taka, w której

dłużnik kwestionuje istnienie obowiązku alimentacyjnego, niezależnie od podejmowanych w tym celu środków obrony, nie wyłączając powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 listopada 2020 r., V CSK 431/19, niepubl.).

In casu tytułem wykonawczym, którego pozbawienia w części, tj. co do kwoty 86 000 zł, domagał się powód, był nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy 4 września 2019 r. w sprawie o sygn. akt GNc 1437/19, utrzymany wyrokiem tego Sądu z 24 lutego 2021 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt X GC 1046/19 i zaopatrzony w klauzulę wykonalności z 24 listopada 2020 r. i z 2 czerwca 2021 r. Powyższym nakazem zapłaty tytułem należności głównej zasądzono od powoda na rzecz pozwanego kwotę 97 360,62 zł, obejmującą w zasadniczej części należności z tytułu czynszu najmu oraz 30.557,58 zł z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości. W sprawie, w której przedmiotem są skumulowane roszczenia o czynsz najmu i odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu, skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wysokość dochodzonego odszkodowania przekracza próg w art. 398² pkt 1 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 2 marca 1999 r., I CKN 1038/97, niepubl.). W okolicznościach niniejszej sprawy wysokość odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, objętego spornym tytułem wykonawczym, nie przekracza wymaganego progu, jednak okoliczność ta nie przesądza oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., służy obronie dłużnika przed egzekucją w sytuacji, w której na skutek zdarzeń, do których doszło po powstaniu tytułu egzekucyjnego, względnie po zamknięciu rozprawy, stwierdzone tytułem zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Gdy tytuł wykonawczy opiera się o prawomocne orzeczenie sądu, powództwo to nie zmierza do podważenia prawidłowości prawomocnego rozstrzygnięcia, stanowi natomiast środek obrony służący przeciwdziałaniu egzekucji. Przedmiotem rozpoznania w sprawie nie jest zatem zasadność żądania zapłaty czynszu, lecz zasadność zgłoszonego przez powoda żądania zmierzającego do uniemożliwienia egzekucji tytułu wykonawczego.

Zważywszy, że powód uczynił podstawą powództwa opozycyjnego zarzut potrącenia wierzytelności, której nie można kwalifikować jako wierzytelności o czynsz najmu, nie było dostatecznych podstaw do zakwalifikowania przedmiotowej sprawy jako sprawy o czynsz najmu w rozumieniu art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., a w konsekwencji odrzucenia skargi kasacyjnej z tej przyczyny.

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15,

niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, by zaskarżone przezeń orzeczenie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami.

Dotyczy to najpierw – ze względu na brak stosownej argumentacji – postawionego w skardze zarzutu naruszenia art. 327¹ § 1 w związku z art 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c. Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie prowadzi do wniosku, że uniemożliwia ono dokonanie efektywnej kontroli kasacyjnej rozstrzygnięcia. Skarżący zaś nie objął podstawami skargi kasacyjnej innych zarzutów procesowych, choć zarzut pominięcia przez sąd apelacyjny części materiału dowodowego wymaga podniesienia zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c., co w okolicznościach sprawy wymagałoby uwzględnienia również, że część z dowodów przedstawionych przez pozwanego została pominięta jako spóźniona, już przez Sąd pierwszej instancji. Dla oceny materialnych zarzutów kasacyjnych wiążąca w sprawie pozostaje zatem ustalona w sprawie podstawa faktyczna.

Argumentacja wniosku koncentruje się na wykazaniu oczywistej zasadności zarzutu naruszenia art. 58 § 1 i 3 w związku z art. 353¹ k.c., a tym samym zmierza do wykazania wadliwości stanowiska Sądu dotyczącego nieważności umowy w tej części, w jakiej uzależnia ona możliwość ubiegania się przez najemcę o zwrot kaucji od dokonania rozliczeń, jako sprzeciwiającego się właściwości (naturze) stosunku prawnego. Podstawami skargi kasacyjnej nie została natomiast objęta ocena Sądu Apelacyjnego, że pozwany nie wykazał, że złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu z 31 marca 2021 r. w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią. Oczywistym jest natomiast, że w braku dobrowolnej zapłaty przez najemcę związanych z najmem wierzytelności wynajmującego dokonanie oczekiwanego przez pozwanego rozliczenia zależne było od czynności samego pozwanego.

Skarżący nie wykazał oczywistego charakteru powołanych we wniosku zarzutów naruszenia prawa materialnego. Wyrażona w art. 353¹ k.c. zasada swobody umów nie oznacza nieograniczonej dowolności, co zdaje się podnosić we wniosku skarżący, skoro już z brzmienia tego przepisu wynika jednoznacznie, że treść i cel stosunku nie mogą sprzeciwiać się właściwości (naturze) danego zobowiązania. Podkreślana przez skarżącego, a jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku uwzględniona w rozważaniach Sądu Apelacyjnego, funkcja kaucji przy umowie najmu, nie uzasadnia kwalifikowania dokonanej w sprawie oceny ukształtowania przez strony stosunku prawnego w sposób sprzeciwiający się jego naturze, jako oczywiście wadliwej. Natomiast argumentacja oparta na zarzucie nieodniesienia się przez Sąd Apelacyjny do pełnego materiału dowodowego i poddaniu ocenie jedynie części dowodów trafia w próżnię, skoro skarżący nie objął podstawami skargi zarzutu pominięcia przez Sąd Apelacyjny części zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi twierdzenie skarżącego, że Sąd Apelacyjny nawet nie próbował badać, czy bez postanowienia dotkniętego nieważnością strony dokonałyby czynności prawnej, skoro jednoznacznie stwierdził, iż nie doszukał się okoliczności przemawiających za oceną, że bez zakwestionowanych postanowień umowy najmu nie doszłyby do skutku. Podzielane zaś przez skarżącego stanowisko, zgodnie z którym sąd, na podstawie materiału zebranego zgodnie z regułami obowiązującymi w prawie procesowym, z urzędu bierze pod rozagę nieważność czynności prawnej, implikuje po stronie sądu również obowiązek oceny zaistnienia przesłanek z art. 58 § 3 k.c., a więc czy czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części. Natomiast podnoszona przez skarżącego kwestia nieudowodnienia przez powoda określonych okoliczności jest właściwa dla zarzutów naruszenia innych niż powołane przez skarżącego przepisów. Ujawnione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku motywy rozstrzygnięcia, w kontekście przedstawionej przez skarżącego argumentacji nie uzasadniają w konsekwencji wniosku, że zaskarżony wyrok wydany został z oczywistym naruszeniem prawa i nie powinien się ostać, co wypełniałoby powołaną przez skarżącego przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

[SOP]

[r.g.]

(K.L.)